

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

จุดสารเป็นสิ่งพิมพ์ที่กล่าวถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จบสมบูรณ์ในเล่ม มีความยาวไม่มากนัก^๑ ประกอบไปด้วยเรื่องราวใหม่ ๆ ที่ทันสมัยและน่าสนใจ ภาษาที่ใช้ก็มักจะทำให้เข้าใจได้ง่ายกระชับรัด ใช้สำหรับค้นคว้า ประกอบเพิ่มเติมความรู้ส่วนใหญ่ที่ได้จากหนังสือเป็นอย่างดี ดังนั้นจุดสารจึงเป็นสิ่งพิมพ์ที่ห้องสมุดจะขาดเสียมิได้ เพราะเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีราคาไม่แพง และส่วนมากมักขอได้เปล่าจากกระทรวงทบวงกรม สถาบันการศึกษาค้นคว้า และองค์การธุรกิจการค้าต่าง ๆ^๒

จุดสารบางเล่มประกอบด้วยสถิติข้อมูลที่มีคุณค่าเชื่อถือได้ ทั้งยังเป็นรายงานการวิจัยหรือการค้นพบใหม่ ๆ^๓ เนื่องจากในปัจจุบันสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และการศึกษา ตลอดจนเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้แพร่หลายมากขึ้น เพื่อที่จะขยายความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอได้ทันทั่วถึง รวมทั้งการจัดทำจุดสารทำได้ง่ายและใช้ทุนทรัพย์น้อยกว่าการจัดทำหนังสือเล่ม หน่วยราชการ และเอกชนต่าง ๆ จึงนิยมจัดทำจุดสารเพื่อเผยแพร่ความรู้เหล่านั้นให้เข้าถึงประชาชน ดังนั้นจุดสารจึงใช้เป็นแหล่งอ้างอิงในการค้นคว้าได้เป็นอย่างดี ทั้งยังมีส่วนช่วยสนองความ

^๑ จารุวรรณ สินธุโสภณ, วิทยานุกรมบรรณารักษศาสตร์ (กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, ๒๕๒๑), หน้า ๘๘.

^๒ ตรีสิทธิ์ จินตวงศ์, บรรณารักษศาสตร์ไทย (กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครการพิมพ์, ๒๕๒๐), หน้า ๓๓๘.

^๓ Ford Stephenson, The Acquisition of Library Materials (Chicago: American Library Association, 1973), p. 114.

ต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดให้ได้ความรู้ทันเหตุการณ์อยู่ตลอดเวลา การดำเนินงานด้าน
 จุลสารที่มีประสิทธิภาพของหอสมุดมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งคือ การปฏิบัติงานด้านเทคนิคและ
 การให้บริการจุลสาร ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรกระทำเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุนี้เอง ผู้วิจัยจึงมี
 ความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานด้านจุลสารของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย
 ซึ่งเป็นสถาบันที่มีความสำคัญยิ่งในการที่จะเผยแพร่ความรู้ที่ถูกต้องทันสมัยในระดับอุดมศึกษา
 โดยจะศึกษาขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านเทคนิค ตลอดจนสภาพและปัญหาการให้บริการของ
 งานจุลสารเป็นลำดับไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานด้านเทคนิคของจุลสารในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัย
๒. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการให้บริการจุลสารของหอสมุดกลางมหาวิทยาลัย

แนวเหตุผลทฤษฎีที่สำคัญ

การให้บริการด้านจุลสารที่มีประสิทธิภาพในหอสมุดกลางของมหาวิทยาลัยแต่ละ
 แห่งขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติงานด้านเทคนิคที่มีระบบ

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านเทคนิค ตลอดจนปัญหาการให้
 บริการจุลสารของหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยในประเทศไทย งานจุลสารในที่นี้หมายถึง
 จุลสารที่จัดทำโดยหน่วยราชการและเอกชนทั่ว ๆ ไป โดยไม่รวมถึงสิ่งพิมพ์รัฐบาล
 เอกสารหรือสิ่งพิมพ์พิเศษอื่น ๆ ขอบเขตของการวิจัยจำกัดเฉพาะสำนักหอสมุด หอสมุดกลาง
 และห้องสมุดที่ทำหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นหอสมุดกลางของมหาวิทยาลัยจำนวน ๑๐ แห่ง คือ
 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ฝ่ายหอสมุดมหาวิทยาลัย สำนักวิทยบริการ
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กองห้องสมุด
 มหาวิทยาลัยมหิดล สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง แผนกห้องสมุด มหา-
 วิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วิทยาเขตประสานมิตร และหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

ผู้วิจัยถือว่าคำตอบทุกข้อที่ตอบมาในแบบสอบถามทั้งของบรรณารักษ์และผู้ใช้
ห้องสมุดทุกแห่งเป็นคำตอบซึ่งให้ข้อมูลที่แท้จริง เป็นที่เชื่อถือได้

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ค้นคว้า เรื่องงานจุลสารของห้องสมุดมหาวิทยาลัยจากหนังสือวารสารและ
เอกสารต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

๒. สัมภาษณ์บรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบงานจุลสาร เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง
แบบสอบถามของห้องสมุดมหาวิทยาลัย จำนวน ๑๐ แห่ง คือ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ ฝ่ายหอสมุดมหาวิทยาลัย สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล
สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง แผนกห้องสมุด มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตวังท่าพระ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร
และหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

๓. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านจุลสารและส่งแบบสอบถาม
ให้แก่บรรณารักษ์ที่รับผิดชอบในการดำเนินงานด้านจุลสารของห้องสมุดมหาวิทยาลัยทั้ง ๑๐ แห่ง

๔. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการให้บริการด้านจุลสาร และส่งแบบสอบถาม
ให้ผู้ใช้อาคารมหาวิทยาลัยทั้ง ๑๐ แห่ง

๕. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยหาค่าเฉลี่ยร้อยละ

๖. สรุปและนำเสนอผลการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบแนวปฏิบัติทางด้านเทคนิคสำหรับงานจุลสารของห้องสมุด
มหาวิทยาลัยทั้ง ๑๐ แห่ง

๒. ผลการวิจัยนี้ทำให้ทราบปัญหาการให้บริการจุลสารที่มีประสิทธิภาพของ
ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

๓. ได้หลักปฏิบัติเพื่อ เป็นแนวทางในการจัด เก็บจุลสารเพื่อการบริการที่มี
ประสิทธิภาพ

๔. ผลการวิจัยใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงงานจุลสารของห้องสมุดมหาวิทยาลัย
โดยทั่วไป

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

จุลสาร

คือ สิ่งพิมพ์ที่กล่าวถึง เรื่องใด เรื่องหนึ่งจบสมบูรณ์ในเล่ม
มีความยาวไม่มากนัก บางตำร่าว่า จุลสารคือ สิ่งพิมพ์ที่มี
ความยาว ๔๕ หน้า หรือน้อยกว่านั้น ส่วนมากเป็นปกกระดาษ
ไม่เข้าสัน แต่เย็บด้วยลวดกระดาษ อาจพิมพ์เป็นเอกเทศหรือ
พิมพ์ออกเป็นชุด แต่ในที่นี้ หมายความว่าเฉพาะจุลสารที่หอสมุด
กลางแต่ละมหาวิทยาลัยได้รับอภิณห์นทาการมาจากหน่วยงาน
ต่าง ๆ ทั้งนี้ไม่รวมไปถึงเอกสารซึ่งจัดพิมพ์ขึ้นมาโดยมหา-
วิทยาลัยนั้น ๆ

ชั้นเปิด

หมายถึง การจัด เก็บจุลสารโดยที่ผู้ใช้จะต้องติดต่อกับเจ้าหน้าที่
ผู้ดูแลโดยตรง เพื่อติดต่อขอใช้สิ่งพิมพ์ชนิดนี้เป็นคราว ๆ ไป

ชั้นเปิด

หมายถึง การจัด เก็บจุลสารโดยที่ผู้ใช้สามารถเลือกหยิบมา
ใช้ได้ด้วยตนเองแล้วแต่ความพอใจของแต่ละบุคคล

ผู้ใช้ห้องสมุด

หมายถึง คิสิต นักศึกษาทั้งชายและหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ใน
ชั้นปีที่ ๓ และ ๔ ของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง

หอสมุดกลาง

หมายถึง หน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางในการให้บริการ
หนังสือ โสตทัศนอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน และบริการ
ช่วยค้นคว้าของแต่ละมหาวิทยาลัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจพบว่าไม่มีงานวิจัยใดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านจุลสารของห้องสมุดมหาวิทยาลัยโดยตรงทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ นอกจากงานวิจัยของทัศนีย์ ขวัญสุวรรณ^๑ ได้เฝ้าหาดึงถึงการนำวัสดุสิ่งพิมพ์ของห้องสมุดคณะต่าง ๆ และหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อการปฏิบัติงานในหน้าที่การสอนซึ่งเป็นงานหลักของอาจารย์ส่วนใหญ่นั้นปรากฏว่าบรรดาคณาจารย์ได้ค้นคว้ารวบรวมเนื้อหาที่ใช้ประกอบการสอนโดยใช้สิ่งพิมพ์ประเภทจุลสารด้วย คือ ใช้ร้อยละ ๒๓.๙๕

ในขณะที่งานวิจัยของละอองกาญจน์ สุริชัยพาณิชย์^๒ ได้ทำการสำรวจการเข้าใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งได้พาดพิงไปถึงการเข้าใช้จุลสารที่หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่นของนักศึกษาด้วย ปรากฏว่า นักศึกษาเคยใช้จุลสารเพียงร้อยละ ๒๔.๒๐ของนักศึกษาทั้งหมด และผลจากการสำรวจในครั้งนั้น ก็คือโดยเฉลี่ยแล้วนักศึกษาทุกคนให้ความเห็นว่า จุลสารที่มีอยู่ในห้องสมุดมีเนื้อหาไม่ทันสมัยสมควรที่บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจะต้องจัดหาจุลสารให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด

^๑ทัศนีย์ ขวัญสุวรรณ, "การสำรวจความต้องการในการใช้บริการห้องสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑), หน้า ๑๑๗.

^๒ละอองกาญจน์ สุริชัยพาณิชย์, "บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ให้แก่ นักศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐), หน้า ๑๐๖.